

CRIZA ECONOMICĂ ȘI SĂRĂCIA – LIMITELE PIETEI LIBERE**Alina - Petronela HALLER***Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” al Academiei Române*

Actuala criză economică a adus, pentru întreaga lume, mari dezavantaje, dar, totodată, și un mare avantaj. Orice dezastru lasă urme adânci, dar, în același timp, ne determină să creștem propriul nivel de conștiință. Ne forțează să ne întoarcem către trecut și să ne analizăm propriile greșeli. Aproape că am uitat că în viață, în societate și în economie totul este ciclic. Am făcut false acte de caritate teoretizând modul în care îi putem ajuta pe cei săraci să trăiască mai bine. Însă, cu cât actuala criză își demonstrează invincibilitatea, cu atât realizăm cât de săraci devenim cu toții și cât de săraci vor fi urmașii noștri.

Cuvinte-cheie: sărăcie, creștere, criză, liberalizare, piață liberă.

ECONOMIC CRISIS AND POVERTY – THE LIMITS OF FREE MARKET

The current economic crisis has brought, for the whole world, huge disadvantages. But it has also brought a great advantage. Any disaster leaves deep wounds but, at the same time, raise us to a higher level of consciousness. It leads us to turn back and look for mistakes we made. We completely forgot that everything is cyclical in life, society and economy. We made false charity acts theorizing how we help the poor to live better. But, with how this crisis demonstrates its invincibility, the more we realize how poor we all become, and how poor will be the children of our children.

Keywords: poverty, growth, crisis, liberalization, free market.

Introducere

Actuala criză economică, de natură financiară, este văzută ca fiind finalul unei perioade ce a început odată cu *New Deal*-ul american (care a marcat finalul Marii Depresiuni) inițiat de către *Franklin Delano Roosevelt*, bazat pe intervenționismul excesiv al statului în economie [1].

În prezent, lumea traversează o perioadă în care supraviețuirea reprezintă, pentru majoritatea oamenilor, o reușită, iar mediul de afaceri nu mai urmărește cu prioritate maximizarea profitului, ci menținerea pe piață.

Se vehiculează, din momentul intrării economiei în recesiune, diferite măsuri de natură să îndulcească tendința puternic descendentă a acesteia: impozitare excesivă prin care să fie acoperite neajunsurile (măsură ce pe termen lung va determina dezechilibre majore), relaxare fiscală cu scopul de a atrage puținele investiții disponibile și a stimula consumul (măsură ce ar transforma țările sărace în destinații atractive pentru investitori putând, în acest mod, să obțină avantaje de pe urma crizei economice nu doar prin prisma investițiilor, ci și a stimulării consumului și creării de locuri de muncă), concediu obligatoriu neplătit și concedierea unei părți importante a salariaților din sectorul bugetar (măsură agreată care, pe termen mediu și lung, va determina scăderea substanțială a veniturilor la bugetul statului din cauza diminuării numărului de contribuabili, creșterea cheltuielilor pentru protecție socială, scăderea consumului care va determina, la rândul său, printre altele, diminuarea producției, reducerea locurilor de muncă și chiar ieșirea de pe piață a numeroase firme din sectorul privat și astfel se va favoriza intrarea într-un cerc vicios, din care se va rupe foarte greu și după o perioadă foarte lungă).

Criza economică: definiție, forme, istoric

Pentru a vorbi despre criza economică care afectează teoretic întreaga lume (practic doar „elementele” vulnerabile; crizele nu au efecte identice pentru toată lumea. Sunt oameni și țări care nu cunosc decât situațiile de criză cum, la fel de bine, sunt alți oameni și alte țări care nu vor ști despre criză decât din mass-media. Să ne amintim ce spunea George Orwell: toți suntem egali, dar unii sunt mai egali decât alții) este necesar să ne clarificăm cu sensul noțiunilor de *criză economică*, *criză financiară*, *depresiune economică*, *recesiune economică* și *colaps economic*.

Criza economică reprezintă o situație în care economia unei țări trece brusc printr-o scădere a forței sale, scădere adusă, de regulă, de o criză financiară. O economie care trece printr-o criză economică experimentează o scădere a PIB-ului, o evaporare a lichidităților și o scădere/creștere a prețurilor din cauza deflației/inflației. Crizele economice iau forma unei stagflații, a unei recesiuni sau a unei depresii economice, iar uneori pot duce la colaps economic [2].

Criza financiară este o situație în care cererea de bani este mai mare decât oferta (disponibilul) de bani. Lichiditatea se diminuează cu rapiditate, deoarece banii disponibili sunt retrași din bănci, forțându-le pe acestea din urmă să-și vândă propriile active și investiții pentru a acoperi necesitățile sau să se retragă de pe piață. Criza financiară poate conduce la criză economică [3].

Recesiunea economică reprezintă, conform NBER, o scădere semnificativă a activității economice pentru câteva luni, reflectată în scăderea PIB-ului, scăderea veniturilor individuale, reducerea nivelului ocupării, diminuarea producției industriale și a consumului [4].

Depresiunea economică este o formă severă de criză economică. Conceptul este utilizat pentru a defini o cădere susținută a uneia sau mai multor economii naționale, fiind o formă de manifestare mult mai severă decât recesiunea. Depresiunea este o formă mai rară, dar extremă, de recesiune, fiind caracterizată de o creștere nefirească a ratei șomajului, restricționarea creditelor, scăderea semnificativă a producției naționale și a investițiilor, deflație sau hiperinflație, falimente bancare, reducerea schimburilor comerciale, curs valutar volatil și impredictibil cu tendință de devalorizare. Depresiunea economică apare în condițiile în care scăderea PIB-ului depășește 10% sau dacă rata de creștere a acestui indicator macroeconomic este negativă.

Încetinirea bruscă și dramatică a activității economice, căderea puternică a prețurilor și un nivel foarte ridicat al șomajului conduce la *colaps economic*. Colapsul este consecința unei crize economice inadecvat gestionate [5].

Crizele pot fi de mai multe tipuri:

- *sociale*, caracterizate prin creșterea inflației, șomajului și a veniturilor, ceea ce conduce la nemulțumiri în rândul populației ca urmare a scăderii nivelului de trai;
- *financiare*, caracterizate prin volatilitatea accentuată a piețelor de capital, căderea burselor și revenirea lor spectaculoasă;
- *politice*, datorate unei instabilități politice ce poate degenera în conflicte mai puternice;
- *locale și regionale*, se manifestă într-o zonă relativ restrânsă;
- *internaționale*, se manifestă într-un perimetru larg ce cuprinde mai multe țări din zone geografice diferite;
- cauzate de calamități naturale;
- *economice de amploare*.

De-a lungul timpului s-au succedat crize de mai mică sau mai mare amploare.

Cea mai puternică criză, atât din punctul de vedere al arealului de manifestare, cât și al intensității, este cea cunoscută sub numele de *Marea Depresiune* sau *Marea Criză Economică*. Aceasta a avut loc în perioada 1929-1933 și a afectat toate țările lumii – atât dezvoltate, cât și în curs de dezvoltare.

Prima criză majoră a mileniului trei, bornată în stânga de sfârșitul anului 2008, este comparată, încă din momentul manifestării primelor sale semne, cu *Marea Criză Economică* a anilor 1929-1933.

În afara acestor două crize majore, care au cutremurat economia mondială, putem menționa o serie de alte crize regionale ce s-au manifestat, în timp și spațiu, cu intensitate mai redusă. Actuala criză economică este cea mai puternică după anii 1929-1933 încoace. O criză economică este o noutate pentru noi, nu și pentru omenire. În cele ce urmează vom prezenta, foarte pe scurt, câteva crize regionale, de fapt – cauzele lor. Toate au reușit să fie gestionate suficient de bine și nu au degenerat în crize de amploare, cu manifestare în plan mondial. Nici nu aveau cum degenera atât timp cât focarul lor nu s-a situat în zone strategice ale lumii.

Criza din Mexic (1994) a reprezentat finalitatea unei creșteri economice ce a avut ca bază iluzia existenței pe piață a unui capital financiar disponibil și ușor de procurat. Această criză este cunoscută sub numele de „*greșeala din decembrie*”, fiind rezultatul măsurilor luate în cadrul unui sistem monetar mult prea lax, ce au permis realizarea unui nivel ridicat al creditării. Această criză a avut replici în întreaga *Americă Latină*: *Brazilia, Argentina, Chile, Uruguay*, printr-un efect de domino cunoscut sub numele de „*efectul Tequilla*”.

Criza din Argentina (1999-2002) a fost cauzată de împrumuturile excesive ale guvernului cu scopul de a finanța proiecte publice de dezvoltare care s-au dovedit a fi mecanisme complexe de spălare a banilor și de practicare a unui curs de schimb fix, practicat de Argentina timp de un deceniu, care a ieftinit importurile și a favorizat creșterea șomajului.

Criza din Camerun (1980-2001) a avut drept factori declanșatori deficitul comercial accentuat și rata ridicată a inflației.

Criza financiară din Asia (1997-1998) a avut ca punct de plecare Thailanda, însă ulterior s-a generalizat în toată regiunea, afectând, în special, *Coreea de Sud, Malaysia, Indonezia, Filipine* și *Hong Kong*. Principala

cauză a fost expansiunea creditului cu scopul realizării unor proiecte antreprenoriale de anvergură. Efectele au fost tragice: PIB-ul *Coreei de Sud* a scăzut, în anul 1998 față de 1997, cu 33%, în timp ce în *Indonezia* PIB/locuitor a scăzut cu 42%, iar în *Thailanda* cu 21%. Cu toate că această criză este încadrată în intervalul 1997-1998, țările asiatice și-au revenit foarte greu, „însănătoșirea” nefiind completă în momentul intrării economiei mondiale în actuala recesiune.

Criza din Rusia (1998) a fost consecința celei asiatice și s-a manifestat în special prin reducerea semnificativă a exportului de petrol și gaz spre zona asiatică și prin neplata taxelor și impozitelor de către o parte a companiilor din sectorul energetic și al industriei prelucrătoare.

Marea Criză Economică sau *Marea Depresiune* s-a manifestat, teoretic, în intervalul 1929-1933, interval agreat de majoritatea economiștilor. Cu toate acestea, putem regăsi perioada acestei crize ca fiind intervalul 1928-1933 și chiar se vorbește despre o continuare a manifestării acesteia până în anul 1971, an ce coincide cu căderea *Sistemului de la Bretton Woods*. Efectele au fost dezastruoase. S-a teoretizat foarte mult în jurul *Marii Depresiuni*. Ar fi inutil să trecem în revistă ceea ce s-a scris în jurul ei. Nici nu ne-am propus asta. Ar fi necesar să precizăm că această criză, al cărei debut este asociat cu o *zi neagră* a bursei din New York, a cuprins întreaga lume. Oamenii au experimentat șomajul, sărăcia, panica, nesiguranța și pesimismul. S-au căutat soluții, iar soluțiile au fost găsite: politica *New Deal* în SUA, politica lui Keynes în vestul Europei și cea a lui Marx în estul Europei. Marea criză economică a devenit istorie în momentul implicării active a statului în economie. Rezultatul a fost ieșirea SUA și a Europei de Vest din criză și instaurarea sistemului centralizat în Europa de Est.

Ce a urmat *Marii Crize*? Câteva decenii de creștere economică puternică acolo unde statul s-a implicat decent și dorința de a schimba sistemul centralizat cu cel capitalist acolo unde s-a înregistrat exces de stat. Anii 1990 au marcat o schimbare economică majoră pentru întreaga umanitate. Probabil că ceea ce s-a întâmplat după acest moment a fost greu de anticipat și chiar de imaginat. Omenirea s-a globalizat grație dezvoltării tehnologice și comunicaționale. Distanțele s-au redus și lumea s-a interconectat. Peisajul a devenit brusc mirific. A năucit oamenii indiferent de locul unde trăiau și munceau, indiferent de pregătire sau funcția deținută. Mirajul capitalismului, al unei vieți ușoare, finanțate prin creditare, fără inhibiții economice, sociale sau politice și-a făcut efectul ca un drog. Inovațiile financiare au ridicat temperatura în economie, dar toată lumea se simțea bine. Abia la finele anului 2008 SUA a anunțat intrarea în criză. Într-o lume globalizată, aliniată la picioarele SUA, inevitabilul s-a produs. Anul 2009 a fost, oficial, primul an de criză. Pentru toată lumea. Mirarea a fost fără margini. Nimeni nu și-a explicat cum s-a putut întâmpla așa ceva. Până și teoria ciclicității a fost dată uitării. Imaginea mirifică a devenit patetică. Peste tot în jur victime. Nicăieri un vinovat. Toți vinovații sunt morți: Keynes, Marx, Smith și toți ceilalți pe care îi studiem în cărțile de doctrine economice. Trăim, de trei ani, o criză mondială, al cărei impact este opusul fericirii induse de creșterea și dezvoltarea economică din perioada care a precedat-o. Brusc, am revenit, cu toții, cu picioarele pe pământ. Ne-a revenit vederea și am început să percepem lumea altfel. Efectele bunăstării sunt apocaliptice: resurse puține, demografie în creștere, strat de ozon subțiat, mediu poluat, climă modificată, fenomene naturale extreme, mii de specii de animale și plante pe cale de dispariție și sărăcie. Multă sărăcie. Trăim într-o lume în agonie și nu am vrut să vedem acest lucru până acum. Prețul industrializării și al bunăstării materiale. Am ajuns unde ne-am dorit. De la criză – la sărăcie.

Sărăcia – ce știm?

Omenirea s-a confruntat și continuă să se confrunte cu fenomenul sărăciei extreme. Sărăcia a existat dintotdeauna. Pe noi, economiștii, nu ne interesează de ce a sărăcit marea majoritate a oamenilor. Vrem să știm cum s-a îmbogățit o minoritate, cum a devenit ea foarte bogată. Dar nu oricum. Salvând, cât mai putem și ce mai putem, din tot ceea ce ne înconjoară și am reușit să distrugem în efortul nostru de a ne industrializa.

Mirajul liberalizării și globalizării a dat speranțe țărilor sărace și oamenilor al căror nivel de trai este sub limitele decenței de a progresa și de a ajunge, ca urmare a acțiunilor solidare ale economiilor bogate, la un standard mai ridicat de trai. Deciziile de liberalizare economică, luate destul de brusc, au fost un pas important spre globalizare. Investitori bogați au intrat pe piețele țărilor sărace, au inițiat afaceri în cadrul cărora folosesc resursele locale, inclusiv forța de muncă. Și paradoxal, oamenii nu o duc mai bine, ci nivelul lor de trai se reduce. Liberalizarea facilitează intrarea pe piață a unor produse scumpe, realizate de firme străine, originare din țările industrializate, facilitează accesul investitorilor străini al căror obiectiv este câștigul și nicidecum prosperitatea populației locale. Sărăcii planetei sărăcesc și mai mult, iar veniturile lor sunt dependente

de activitatea companiilor străine. Retragerea investitorilor străini de pe piețele țărilor sărace este echivalentă cu scăderea ratei de creștere economică și cu creșterea nivelului de sărăcie a populației locale. Liberalizarea și, implicit, globalizarea adâncesc decalajele de dezvoltare între economiile bogate și sărace ale lumii. Obiectivele stabilite în cadrul *Summitului Millennium*, de către 189 de țări, sunt din ce în ce mai greu de atins cu cât ne apropiem de limita impusă, anul 2015. Din cele opt obiective, am ales să ne referim la *eradicarea sărăciei și foametei*.

Scurtă prezentare a principalelor obiective de dezvoltare stabilite în cadrul Summitului Millennium

Summitul Millennium s-a desfășurat la New York, în perioada 6-8 septembrie 2000, sub egida Națiunilor Unite. Țările participante și-au asumat, prin *Declarația Millennium a Națiunilor Unite* [6], obiective de atins până în anul 2015 de natură să pună bazele unui cadru global de dezvoltare, dominat de pace, a unei lumi prospere și juste.

În cadrul acestui summit s-a stipulat asumarea responsabilității pentru respectarea valorilor fundamentale ale demnității umane, egalității și echității, cu o atenție deosebită acordată țărilor și categoriilor sociale vulnerabile (state în curs de dezvoltare, copii, femei, tineri) și, totodată, cu o grijă anticipativă față de soarta generațiilor viitoare.

Declarația Millennium explică valorile fundamentale ale secolului XXI:

- *libertatea* – femeile și bărbații trebuie să își trăiască și să își educe copiii demn, într-un mediu fără sărăcie, violență, opresiune și in Justiție;
- *egalitatea* – de avantajele dezvoltării beneficiază toate țările și toți oamenii. Bărbații și femeile se bucură de aceleași drepturi și oportunități;
- *solidaritatea* – principiile echității și justiției sociale sunt respectate. Țările și oamenii cu potențial ridicat trebuie să acorde sprijin celor cu potențial mai redus;
- *toleranță* – oamenii trebuie să se respecte reciproc indiferent de apartenența culturală, lingvistică și religioasă;
- *respectul față de mediu* – utilizarea prudentă a resurselor naturale și protejarea biodiversității;
- *responsabilitate* – pentru dezvoltarea economică și socială, pentru asigurarea păcii și securității internaționale prin acțiuni multilaterale.

Aceste valori fundamentale (libertatea, egalitatea, solidaritatea, toleranța, respectul față de mediul ambiant, responsabilitatea) sunt indispensabile atingerii celor opt obiective propuse, prezentate împreună cu subobiectivele lor în Tabel. Trebuie să menționăm că obiectivele se doresc atinse în anul 2015, iar anul de referință este 1990.

Tabel

Obiectivele și subobiectivele propuse prin Declarația Millennium a Națiunilor Unite

Nr. crt.	Obiective	Nr. crt.	Subobiective
1.	Eradicarea foametei și sărăciei extreme	1.1	Înjumătățirea, numărului celor care trăiesc cu mai puțin de 1 dolar pe zi
		1.2	Înjumătățirea numărului celor afectați de foamete
2.	Acces la educație primară	2.1	Toți copiii, atât băieții, cât și fetele, vor urma cursurile învățământului primar
3.	Promovarea egalității de gen și crearea condițiilor pentru femei de a intra pe piața muncii	3.1	Eliminarea disparităților de gen în învățământul primar și secundar până în anul 2005 și eliminarea, ulterior, a acestora pe toate palierele educaționale
4.	Reducerea ratei mortalității infantile	4.1	Reducerea ratei mortalității infantile (categoria de vârstă vizată este 0-5 ani) cu două treimi
5.	Reducerea ratei de mortalitate a femeilor la naștere	5.1	Reducerea ratei de mortalitate la naștere cu trei pătrimi

6.	Combaterea HIV/SIDA, a malariei și a altor boli	6.1	Stoparea răspândirii virusului HIV/SIDA și a numărului de persoane afectate
		6.2	Stoparea răspândirii și reducerea cazurilor de malarie, precum și diminuarea numărului persoanelor care suferă de terțe afecțiuni
7.	Susținerea sustenabilității mediului	7.1	Integrarea principiilor de dezvoltare sustenabilă în strategiile naționale ale statelor și stoparea utilizării iraționale a resurselor
		7.2	Îmbunătățirea semnificativă a vieții a peste 100 de milioane de oameni din zonele sărace, până în anul 2020
		7.3	Înjumătățirea numărului celor care nu au acces la apă potabilă și condiții decente de igienă
8.	Conceperea și aplicarea unui <i>parteneriat global pentru dezvoltare</i>	8.1	Dezvoltarea unui sistem comercial și financiar deschis, predictibil, nediscriminatoriu, bazat pe reguli care să permită o bună gestionare, reducerea sărăciei în cazul fiecărei țări în parte și la nivel global
		8.2	Susținerea țărilor în curs de dezvoltare prin reducerea taxelor vamale, eliminarea plafoanelor cantitative la export, eliminarea contingentărilor, reducerea datoriilor țărilor sărace și puternic îndatorate, acordarea de către țările industrializate de asistență pentru dezvoltare
		8.3	Sprrijinirea țărilor fără ieșire la mare și a statelor insulare prin <i>Programul de Dezvoltare Durabilă a Statelor Insulare Mici în Curs de Dezvoltare</i>
		8.4	Comportament diferit față de țările în curs de dezvoltare puternic îndatorate
		8.5	Cooperarea între țările cu nivel diferit de dezvoltare trebuie să urmărească eficientizarea pieței muncii cu scopul de a oferi tinerilor posibilitatea de a se manifesta activ
		8.6	În cooperare cu marile companii farmaceutice să se asigure pentru populația țărilor în curs de dezvoltare medicamentele esențiale
		8.7	În cooperare cu sectorul privat să se pună la dispoziția și în beneficiul țărilor în curs de dezvoltare tehnologii noi, în special comunicaționale și informaționale.

Sursa: după ***, *United Nations Millennium Declaration*, 18 septembrie 2000, New York,

<http://www.un.org/millennium/summit.htm>

<http://www.unmillenniumproject.org/goals/gti.htm#goal1>

Obiectivele și subobiectivele stabilite în cadrul *Summitului Millennium* urmăresc reducerea decalajelor de dezvoltare. Realitatea însă demonstrează o adâncire a acestor decalaje în pofida formulării liniilor directe de acțiune, a eforturilor și dorinței de progres într-o societate globală dezvoltată, într-un mediu natural protejat și într-o lume justă dominată de pace, toleranță și înțelegere.

Condițiile actuale (ne referim, printre altele, la criza economică, la lupta pentru supraștie, la distrugerea agresivă a mediului) limitează posibilitățile de atingere reală a celor opt obiective până în anul 2015. Majoritatea populației africane, asiatice, din sud-estul Europei continuă să trăiască în sărăcie și să ducă o viață plină

de privațiuni fără să își permită strictul necesar și greu de înțeles pentru populația țărilor bogate, unde a fi sărac este echivalent cu a nu-ți permite achiziția produselor de lux. Inclusiv între săracii din țările bogate și săracii din țările în curs de dezvoltare diferența este considerabilă.

Sărăcia este un virus distructiv. Decimează oameni care sunt de fapt victime ale unui sistem de dezvoltare nociv, în realitate, dar foarte promițător în teorie, la fel cum s-a dovedit a fi și înăvuițirea peste măsură. Extremele, bogăția și sărăcia, au proliferat un sistem economic, social, mental și comportamental diferit, lipsit de moralitate și spiritualitate. Când sărăcia va fi învinsă, iar cei mai săraci oameni din țările în curs de dezvoltare vor duce o viață decentă și demnă, atunci sistemul economic global își va dovedi superioritatea, iar omenirea va face un mare salt evolutiv.

Concluzii

Sărăcia este un subiect sensibil, mult teoretizat. Nu există politică economică care să nu facă din eradicarea acesteia obiectiv principal. Am început lucrarea noastră de la conceptul de criză economică. De ce? Simplu. Am avut nevoie de o criză economică pentru a realiza ce se întâmplă în jurul nostru. Pentru a înțelege că suntem cu toții amenințați de sărăcie, sub toate formele ei, nu doar populația unor țări africane, asiatice sau central- și est-europene. Nu numai că eforturile internaționale nu au reușit să reducă sărăcia acolo unde și-au propus, dar industrializarea excesivă, extensivă, a sărăcit planeta de resurse, animale, păsări, apă, aer. Într-o societate a informațiilor suntem din ce în ce mai dezinformați. Într-o societate globalizată sunt din ce în ce mai mulți dominați și mai puțini dominatori. Lumea toată este mai săracă, iar viitorul este sumbru. Sărăcia spirituală a câștigat teren și, per ansamblu, este mai periculoasă decât cea materială. *Buna stare* nu înseamnă *bunăstare*. Sau invers. Ne va schimba oare criza economică actuală optica vis-à-vis de noi, de planetă, de cei de lângă noi și de copiii copiilor noștri? Rămâne să vedem. Deocamdată viitorul rămâne sumbru.

Referințe:

1. Pambuccian Varujan în „*Trăim eșecul intervenționismului masiv al statului în economie*”, autor Popa Laurențiu, www.capital.ro, 27.07.2009.
2. http://www.crizalovesteacum.ro/dictionar_criza_financiara.xhtml
3. Ibidem.
4. după Păun Cristian, Ce este o criză financiară?, www.finantare.ro
5. http://www.crizalovesteacum.ro/dictionar_criza_financiara.xhtml
6. United Nations Millennium Declaration, 18 septembrie 2000, New York, p.1-9; <http://www.un.org/millennium/summit.htm>

Alte surse:

1. Alkire S., 2002, „Dimensions of Human Development” // *World Development*, 2002, vol.30, no.2, p.181-205, www.elsevier.com/locate/worlddev
2. Baumol J. William, Litan E. Robert, Schramm J. Carl. *Capitalismul bun, capitalismul rău și economia dezvoltării și a prosperității*. - București: Polirom, 2009.
3. Chang Ha-Joon. *23 de lucruri care nu ți s-au spus despre capitalism*. - București: Polirom, 2011.
4. Haller A.-P., *Economic Growth and Freedom in the Knowledge Based Society*, „Globalization and Higher Education in Economics and Business Administration”, Airinei D., Pintilescu C., Stoica O., Mihai O., Viorică D., Asandului M., Andrieș A.M. (coord.). - Editura Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2011, p.243-248
5. Haller A.-P., *Economic Liberalization Determinants in the Knowledge Society*. – În: *New Challenges in Economics and Administration*. - București: Cartea Studențească, 2011, p.46-53.
6. Zakaria F. *Lumea postamericană*. - București: Polirom, 2009.
7. <http://www.unmillenniumproject.org/goals/gti.htm#goal1>

Acknowledgement

This paper was made within The Knowledge Based Society Project supported by the Sectoral Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number POSDRU ID 56815.

Prezentat la 22.11.2012